

Lipsa 11/12.

CARTILE SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE PERIODICA

PENTRU TÓTE TREBUIŢIELE POPORULUI ROMANU.

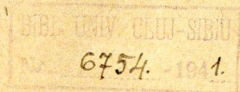
Decépta-te Romane!
A. Muresianu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cursulu 4. — Anulu 1879.

PROPRIETARIU, EDITORU sî REDACTORU :

NICULAE FEKETE-NEGRUTIU.

GHERLA.

IMPRIMARI'A „GEORGIU LAZARU.”
1879.

Aduceți-ve a-mente de faptele strabunilor voștri, pomenindu-i precum densii; întăriți-ve cu sufletulu, că și voi înși-ve să ve faceți mariți în pomenirea urmașilor voștri!

Cartea Macaveiloru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CARTÎLE SATEANULUI ROMANU.

SCRIERE PERIODICA

PENTRU

TÓTE TREBUINTIELE POPORULUI ROMANU.

Descépta-te Romane!

Va est in 3/15 dt a fiesce-carei lune. Pretiulu de prenumeratiune pre unu anu intregu e 1 fl. v. a., pèntu Romani'a 3 franci — lei noi. — A se tramite la Redactiune in Gherl'a (Szamosujvár).

DESCÉPTĂ-TE ROMĂNE!

SUM CETATIANU ROMANU! dicea Strabunulu Sateanu-lui Romănu de astadi; si la audiulu acestui cuventu, Strainulu se inclină in calea lui!

Cetatianulu romanu de odinóra eră fiulu unei singure cetati, — patri'a lui se marginia intre celea siepte dealuri pre cari eră zidita cetatea Rom'a — mam'a noastră; — si cu tóte acestea *ehu* domnia preste intregu rotogolulu pamentului. — Locuitorii tieriloru indepartate veniau la *ehu* acasa cá se-lu admire si se i-se plece lui. — Cuventulu cetatianului romanu strabatea dela unu capetu alu pamentului pâna la celu-alaltu. — Vorb'a lui eră porunca carei'a nu eră iertatu nimenui a dice inpotriva — Privirea lui eră de ajunsu pèntu de a insulfă curagiu in pretini si gróza in dujmani.

Asié eră, iubite Satene Romăne, Strabunulu nostru — Cetatianulu Romanu: mare in fapte si puternicu in cuvinte!

Si óre cum esti tu, nascutulu unui neamu domnitoriu si stapènitoriu preste popórale pamentului? Cum suntemu noi Romănii, cari cu totii ne tragemu inceputu'u dela Cetatianulu Romanu, la a carui'a privire se plecá popórale straine si a carui'a vorba o urmă tierile indepartate?

Straplántati prin Marele Traianu' — la anulu 102 — in aceste locuri pre atunci selbatice si sterpe: Strabunii nostri

li-au cultivatu și aপরত de multîmea dujmañiloru, cari se incercau a ni le rapi. — Cu mândri'a de Cetatianu Romanu in peptulu loru Romanii Daciei lui Traianu si Aurelianu — a caroru stranepoti suntemu noi — si-au tienutu stapênirea si marirea: *ei au fostu mari!*

*Au fostu mari, cà-ci erá mare ori ce inima romána,
Cà-ci virtutea erá 'n sufletu, palosiulu erá in mâna,
Si cu toti mergeau la lupta pentru lege si pamentu!*

Dar' stranepoti: ? O!

Stranepotii celoru carii se luptáu cu barbatia

Adi n'au unde-si pune capulu, suntu 'in plina seracia;

Cà-ci streine erburi rele preste densii au crescutu!

Strabunii nostri au pastratu intréga si nevatemata moscenirea lui *Traianu si Aurelianu!*

Stranepotii inse au impartit'o bucâti, bucâtiile printre cei cu spiritu si horinca (tiuica, vinarsu) si printre cei cu cartóne si metasarii! . . . *Erburi rele* au crescutu preste semênțiile frumóse asiediate, de Marele *Traianu* si Fericitul *Aurelianu*, in aceste locuri brasdate cu mâni de viteji si ingrasiate cu sânge de eroi Romani. Si erburile rele au coplesitu si innadusitu semênțiile nobile si alese ale vechei Rome! — Straini huiduiti, fóra casa si fóra mésa, au venitu si au intratu in cas'a si s'au asiediatu la més'a Sateanului Románu; — si Sateanulu Románu i-au primitu bene si i-au omenitu, — pentru-ca elu asié a invetiatu dela Parentii si Strabunii sei: se adapostésca pre celu fora casa si se hranésca pre celu flaméndu. — Strainii inse aveau gânduri rele; si Sateanulu Romanu erá chiar' omulu loru! — Omu cu credintia si dreptate, Sateanulu Romanu, crede la fie-cene; cà-ci cugeta ca toti 'su ómeni de omenia! — A crediutu la Straini; si i-a primitu in cas'a s'a, si i-a pusu la més'a s'a: dar' acesti'a vicleni si suciti din neamu de neamulu loru, atát'a au amblatu la cas'a si s'au ospetatu la més'a lui, pâna candu in urma s'au facutu uitati acolo si Sateanului Romanu i-au disu se ésa afóra, cà-ci nu incapu dóue gazde intr'o casa. — Si Strainulu huiduitu s'au facutu mosiesiu, iar' mosiesiulu a remasu in drumu — fora casa, fora mésa!

Éta ce face increderea órba in Straini!

Deci: *Descéptá-te Romane!* si *Vedi — Cui Credi!*

DOMNEDIULU NOSTRU.

Laudati-lu cà e mare
Domnedieu !

Ce-a pazitu cu mâna tare
Pre Românu, poporulu seu.

Elu din veci ni-a fostu Parinte,
Si Stapânu ;

Nici de astadi inainte
N'o se uite pre Românu.

Mare e a lui potere,
Si va fi ;

Si de câte ori vomu cere,
Se ni-ajute, va veni.

Avemu seculi marturia,
C'alu seu scutu,
Aparându-ne 'n urgia,
Printre valuri ni-a trecut.

Candu veniau glôte barbare,
Preste noi,

Domnedieulu nostru mare
Ne dá bratie de eroi.

Turculu, Lesiulu si Tatarulu
Tremurá,

Cu Sarmatulu si Magiarulu,
Cându Eternulu se sculá.

*

Laudati-lu cà e mare
Domnedieu !

Ce-a pazitu cu mâna tare
Pre Românu, poporulu seu.

Elu ni-a scrisu pre sant'a-i cruce:
„Biruiti !“

„Si ori unde ve veti duce
Laurii se gramaditi !“

Si ni-a datu apoi cercarei,
S'aretamu,

Cà si 'n jugulu apesarei,
Alu seu nume l'adoramu.

Candu portámu in grea robia
Lantiulu greu ;

Noi credeamu in barbatia,
Si 'ntr'alu nostru Domnedieu.

L'amu chematu se ne redice,
Si-a venitu ;

Si din lantiuri inimice,
Bratiele ni-a despletitu.

Turculu, Ungurulu, Polonulu,
Tremurá,

Cu Muscalulu si Teutonulu,
Cându Eternulu se sculá.

*

Laudati-lu cà e mare
Domnedieu !

Ce-a pazitu cu mâna tare
Pre Românu, poporulu seu.

Elu ni-a dusu la libertate,
Si la dreptu ;

Si sub scutu-i vomu combate,
Cu credinti'a lui in peptu.

Tirani'a iar' né-apésa,
Si slabimu, —

Dar' Domnedieu nu ne lasa
A ei jertfa se perimu.

Ascultati glasu-i potinte
Resunându :

Inainte, inainte,
Fii mei, pasiti luptându !

Si de verb'a lui se pléca
Cei Carpati,

Pieru hotaré, riuri séca,
Se-si dea mân'a frati cu frati.

Tremura cu lasitate
Cei dujmani,

Si de spaima prin palate
S'ascundu grósnicii tirani.

* *

Laudati-lu cà e mare
Domnedieu !

Ce-a pazitu cu mâna tare
Pre Românu, poporulu seu.

Elu ni-a fostu din veci Parinte,
Si Stapânu ;

Nici de astadi inainte,
N'o se uite pre Românu !

Iónu A. Lapedatu.

*

ROMANI

Mari in Fapte si Poternici in Cuvinte.

Aduceți-ve a-mente de faptele Strabunilor vostri, pomenindu-i pre densii; intariti-ve cu sufletulu, cá si voi insi-ve, se ve faceti mariti in pomenirea urmasloru vostri!

Cartea Macaveiloru.

Este vre-unn Romanu, care se nu se misce pâna in adênculu animei s'ale la amentirea Mariloru Cuceritori ai Daciei si Infientiatori ai Romaniei?

Taria in suferintia si curagiu in lupta, mandria in fația strainiloru si ura in potriv'a dujmaniloru ne însufla si astadi-amentirea Betranului Mircea si a Bravului Dragosiu, a Marelui Stefanu si a Viteazului Michaiu, a Distinsiloru Basarabi si Corvinesci si a Martiriloru Natiunei Horea, Closca si-a altoru dieci si sute de mii caduti in lupt'a pentru redicarea si prémarierea numelui ROMANU.

Se cuvine dara a ne aduce a-mente sér'a, demaneti'a si intru ameadia-di de acesti Luceaferi ai Romanismului si pomenindu-i pre densii, se ne intarimu cu sufletulu cá si noi insi-ne se ne facemu mariti in pomenirea urmasiloru nostri!

Se ne aducemu amente de asta data si se pomenimu baremi pe scurtu faptele Viteazului Michaiu, care starimã pre pagâni de Turci ce se redicaserã in umerii Romaniloru si le sugea medu'a si le bea sangele. Si fiendũ-ca nemenea nu póte se descrie mai adeveratu faptele si luptele Viteazului Michaiu, cá acel'a care a fostu impreuna cu elu in tote luptele si a luat parte la tote lucrarile lui: se ascultamu ce dice despre elu Vistieriulu seu Stavrinos.*)

*) *Stavrinos* a servitu lângã Michaiu Viteazulu cá Vistieriu; si asié nici-candu nu s'a departatu de lângã densulu. — Pismasiulu Bast'a, dupa ce a ucisu pre Michaiu, a prinsu si pre barbatii credintiosi ai acestui'a si i-a inchisu. Intre acesti'a a fostu si Vistieriulu Stavrinos, care a fostu inchis in cetatea Bistriiei (Ardealu), unde indata s'a si apucatu la descrierea Vietiei Martirului Domnu alu seu; si cum díce insusiu, „*la lumina steleloru*“ a scrisu acésta naratiune (povestire) in versuri grecesci; inca in anulu mortiei lui Michaiu 1601. Scrierea acést'a asié in limb'a grecésca s'a tiparitu mai antãiu in anulu 1742 in Veneti'a. In anulu 1862 marele si multu deplansulu nostru barbatu A Papiu Ilarianu a tiparitu acésta scriere atãtu in limb'a grecésca cum a fostu scrisa de Stavrinos, catu si in traducere propria romanésca in pretiuítulu „*Tesauru monumente istorice*.“ Noi o damu aici cu unele schimbari in cuvinte pentru a fi intielésa si de carturari incepatori.

NARATIUNE PRÉ FRUMOSA

despre

MICHAIU VOIVODU.

Cum domni in Tiér'a-Romanésca, cum taia pre Turcii ce se asiediaserà aci, cum in urma de pisma fù ucisu fora lupta.

Prefația in versuri.

Naratiune minunata, poesia fôrte frumoasa, istoria dorita de toti ómenii cu inima, mi-amu pusu in cugetu se scriu, si-mi vine se nu mai incetezu istori'a lui Michaiu celu minunatu. Da, voi se spunu faptele vitejesci, inaltele cugete ale acestui mare barbatu; si cum apoi fù ucisu talharesce in câmpurile Turdei, se ve descriu jelniculu sfêrsitu ce avù cá se-lu plangeti toti câti l'ati iubitu.

Alte versuri despre acel asiũ.

Aicea suntu versuri scrise asupr'a viteazului, mârítului si marelui Michaiu; aicea se aréta vitejiile si mórtea eroului; se spune cum pisma i-a rapitu viet'i'a, si cum trupulu lui a remasu fora capu pre campuri, spre rusinea celui ce telharesce puse se ucida unu asemenea barbatu; se aréta cum Michaiu umili Turci'a, cum pre Unguri, Tatari i avea cá pre nesce portatori de sarcini; cum cu sabi'a supuse Ardealulu si Moldov'a, — dara indracit'a pisma facù se-si piérda capulu se se stînga cu densulu tóte cugetele inalte si sperantiele cele mai frumoase, si se incépa durerile si plangerile amare ce aréta istori'a.

Inceputulu Naratiunei.

Mintea me indémna se socutu faptele lumei si se le insemnu prin scrisu; vediendu cum merge lumea si cum trecu tóte; mintea nu-mi da pace, nu me lasa se tacu si se nu spunu lucruri atátu de mari. Voiu se scriu dara faptele maretiei ale lui Michaiu Voda; se spunu cum junghiã pre Turci si cum 'si redicã capulu, si esì atátu de mare, de viteazu si minunatu, încátu tóte imperatiile cautarã se-lu onoreze.

Candu se sui pre scaunulu domniei, biet'a Tiéra-Romanésca platia mare tributulu (dajde) imperatiiei turcesci, erã ingropata in detorii, si nu-si potea aflá scapare de asta sclavia. Multime mare de Turci intraserã intrêns'a, Spahii, Ianiciarii

carii tiraniá pre betii omeni, le luáu averea, le luáu muierile, le luáu copii. Avuti si neavuti toti se afláu cá vai de capulu loru. Insusiũ Michaiu erá de risulu loru — a Turciloru — si de multe ori chiar' in palatulu lui mergeau de-lu batjocoriau. Multe alte rele facea tierei, si cu greu 'si duceau omenii viéti'a loru.

Vediũ Domnedieu nedreptatea si asuprirea ce se facea bietiloru ómeni in tóta Tier'a-Romanésca, si dede Domnului Michaiu cugetu se tréca pre toti Turcii prin sabia.

Cum Michaiu Voda tatã Turcii cáti se aflarã in Bucuresci.

Tramise de i se aduserã osti din Tier'a-Ungurésca; tafã pre toti Turcii si-i dede pierdiarei, curatĩ tóta tier'a de putórea pagãniloru, cari eráu asié de numerosi cá frundi'a si ierb'a.

Cum audĩ imperatulu — turcescu — cum se petrecuse lucrulu, i se umplũ inim'a de amaratiune si 'si mai esĩ din mente. Tramise dupa Viziri cá se-i intrebe si se afle caus'a: „Cum á fostu intemplarea cu acestu Michaiu? si cum si-a redicatu capulu si a ucisu Turcii?“ Atunci Ferhat Pasi'a respunde imperatului, spuindu-i totu adevverulu, fora se ascunda nimicu: „Cerea bani multi Turcii si Ianiciarii; luá muierile si copii Romaniloru pentru detorii; unu momentu nu poteau resufflá sermanii, — de Turci si de Jidovi cari cereau dela ei nemesurate detorii. Asié vediendu acést'a strimtorare, i-a trecutu prin sabia, cá se nu mai céra galteni.“

Si bene facũ Michaiu cà junghiã pre Turci cu mare urgia.

(Va urmã.)

PASEREA DIN RESARITU.

Asta séra, dupa cina,
Erãm singuru la lumina,
Chiar' me gatiamu de odihna;
Candu de-odata-'n voce lina,
O paserica maestra
'Mi vorbesce din feréstra:
— Bine bine te-am gasitu
Omu cu sufletulu ranitu!
— Bine bine ai venit
Pasere din Resaritu!
Dara óre ce te pórtã
Adi, aci in tier'a nóstra?

— Venitamu din Resaritu,
Si venindu am ocolitu
Totu pamentulu locuitu.
— Bine bine ai venit,
Chiar' la bunu tempu ai sositu!
Te rogu deci, rogũ-te spune,
Paseric'a de minune;
Ce mai facu ai nostri bravi
Nu cumva cadiurã sclavi,
Colo 'n campulu bataliei
Cu ostirile Turciei?
— Baletiele, baletiele

Cu mintile usiurele,
Tu pre fratii tei nu-i vedi
Séu vediându-i tu nu-i credi!
Scii ca Romani'a are
Bratie brave, bratie care
Nu voru a sci de sclavia,
N'au frica de batalia,
Intra-'n lupta cu amore
Si esu din ea cu onore,
Nu se-'nfrica, nu re-'ntorna
Pâna pre dujmanu restorna!

Scii ca Romani'a are
Unu Carolu, Carolu celu mare,
Care merge inainte
Aretându cá bunu Parinte,
Ce insémna a lupta
Pentru dulce Tiér'a s'a!

Scii ca Romani'a are
Mame bune, mame care
Scii nasce totu luptatori
Si a-i cresce 'nvingatori!

Scii ca Romani'a are
Barbati bravi, barbati de care
Cátu tiene acestu pamentu
N'a mai creatu Domnulu Santu!
— Paserica multu iubita,
Tu chiar' din ceriu esti venita,
Cá adi prin a t'a solia,
Se-mi faci mie bucuria!
Multiamescu cui te-a trimisu.

Celui'a care ti-a disu,
Se vii adi la-a mea feréstra,
Scumpa pasere, maéstra!
Mergându deci de unde vii,
Pintre acesti codrii pustii,
Dù braviloru luptatori,
Braviloru invingatori,
O salutare fratiésca,
Salutare romanésca,
Dela alu loru frate dulce,
Ce-i sarnta cá pe-o cruce!
Spune-le ca le dorescu,
Din sufletu puru romanescu,
Serbatori prea fericite
Dile dalbe, aurite!
Spune scumpului pamentu,
Ingrasiatu cu sânge sântu,
Se rodésca inmiitu
Poporului seu iubitu
Ce pentru elu s'a jertfitu!
— Implinescu a t'a solia,
Mergevoiu cu bucuria,
Voiu vesti totu ce mi-ai spusu,
Si voiu sburá iar' in susu!
— „Adio!“ — Paserea maestra
Se redica pe feréstra
Si batându din aripióre
Díce-mi blându cuventátóre
— „Adio!“ grigi nu me uitá
In scurtu iar' te-oiu cautá!

Lisa, in ajunulu de Craciunu 1878.

I. P. R.

Marti séra.

— Novela de A. Onaciu. —

I.

La fântan'a satului.

Erá o séra frumósá, pe la sfersítulu lui noemvre. Tóte fetele satului erau adunate la fântana, se duca apa de séra, — erá pe timpulu acel'a, cum se díce pe sate: candu se 'nvelue díu'a cu nóptea.

Acestu timpu intinde cea mai frumósá privelisce in viéti'a tieranéscá. Sórele a apusu, rosiéti'a purpuría a disparutu de pe ceriu, si negur'a de tómná se lasa de alungulu pe vali; pastoriulu si-aduna vitele la olalta si le mâna catra satu; — mugitulu vitieiloru vré a se intrece cu fluer'a pastoriului, si latratulu câniloru cu chiuiturele boariului. Sunetulu tainicu alu clopoteloru de oi, acompaniatu de

doin'a jelnica a pecurariului ti-rapesce cugetarea si ti-umple anim'a de fericire. . . .

Pe acestu timpu tóte fetele vinu la fântân'a satului dupa apa de séra, si-umplu olurile din isvorulu curatu, apoi le punu in ordine de alungulu utilitei, séu le asiédia pe lavitia sub gardulu stresínitu; apoi éra se-aduna giuru pe lângá fântana, unde hoiescu doine, facu risuri . . . si glume . . .

Vine si câte unu fetioru, dar nu dupa apa, — ci cá se se întâlneasca cu draguti'a sa, sê scóta apa la fete si se le umple olurile; pentru care servitiu apoi in tóta dominec'a si in tóte serbatorile capeta atâte buchete (strutiuri) de flori, încátu peste septemana in tóta diu'a pune alt'a in palaría.

Se feréscá Domnedieu, nu cumva se strice vre-unu olu, séu se fia atare meteleu, ca apoi pe acel'a scíu ca ti-lu scarmána, — dar' nu cu unghiele, ci cu vorbele batjocoritórie, încátu acel'a intr'o érna intréga nu se aréta intre fete la siediatóre, nici peste véra dominec'a, si 'n serbatori la jocu. . . .

Erá cam rece, dar' totu-si fetele erau in portu de véra, numai unele — cele mai avute, — erau incaltiate si portau peptariu scurtu, vapsitu, rosíu, si cu bumbi de metasa verde, apoi inbrobodite cu naframe mici dinapoi, asié cu multu mai bine li se siede.

Cele mai multe erau descultie, cu rochi'a sufulcata, care lasá a se vedé pólele albe, a carora albime se intrecea cu albimea picioroloru rotunde, tocmai acú spelandu-le in riulu isvorului; spacelulu largu la gátu, lasá se vedé cei mai rotundi umeri, cei mai frumosi grumadi, umbriti de margele vapsite si de banutii de argintu, peptu farmecatoriu. . . . perulu peptenatu frumosu, se lasá in un'a séu dóue bucle pe umerii frumosi; un'a erá mai frumósa, mai rapitória decátu alt'a.

Doinele ce le cântáu, se audiéu departe, pâna afara din satu, la unu resnetu le respundea chiuitur'a boariului séu fluer'a pecurariului; dupa acést'a hohoturilé si risurile voióse ale uneia si alteia.

Déca sférsiescu cu doinele si cu glumele, se punu la povesti, care de care se silesce a spune ceva noutate; ca la care féta i-a fostu petitori, care a jocatu mai multu in dominec'a trecuta, si care féta cu care fetioru se iubesc; — apoi, care fetioru e mai frumosu, — si care e mai harnicu.

— Dieu, nu este fetioru zdravenu si harnicu ca Iuonasiu lui Tóderu, — díce Todoric'a, o féta bruneta (barnace), — elu-i avutu, are o mosía intréga, turma de oi, si dóue pluguri.

— Credu dieu, ca e zdravanu, mai alesu de candu se iubesc cu tine, díse Ilén'a, o féta blondina (albenétia), 'nalta si subtíre, dar mai anu erá unu meteleu, precum si e, ca nici la jocu nu mergeai cu elu. . . .

— Sciti cel! — dice Irin'a, fét'a judelui comunalu, cu unu tonu redicatu, se ve spunu eu cea drépta: nu este fetioru frumosu si placutu cá Petrea pecurariulu in siepte sate; e inaltu, albu la piele, ca unu domnisiuru care totu la umbra siede, apoi cum scie horí, cum díce cu fluer'a, ti-se topesce anim'a candu lu-audi; elu jóca

chiar' cá unu calusier'u, si atâte chiuituri si cantece scie, cá unu carturariu.

— Ai dreptu Irina, — incuviintiã o fetitia, care numai acù se apucase fêta fetiõra, — cà-ci precum se dîce din hore:

Nu-i fromosu, care-i fromosu,
Ci-i frumosu, care-i dracosu!...

— E dreptul incuviintiãrã tôte.

Si éta se statoresce, cà pecurariulu Petrea e celu mai frumosu fetioru in satu.

— Apoi sciti pe cine iubescce Petrea? — le intréba Irin'a, cu unu tonu si mai redicatu, din care a potutu intielege, cà ea scie.

— Pe nime, — respunde fetiti'a cea mica, Aniti'a, — elu umbla cu oile pe déluri si numai dominec'a si 'n serbatori vine 'n satu, candu apoi pe tôte fetele ne jóca pe rëndu; nu primesce nimicu, nici dela un'a; ba inca nici péna nu-si pune in palaría; se vede dara, cà nu are dragutia.

— Asié el — incuviintiãrã si celéalte.

Apoi care de care spunea, cà si pe ea a jucat'o Petrea, si se jurau, ca nu are dragutia.

— Apoi dara se sciti, — le dîce Irin'a — ca Petrea iubescce pe Veronic'a lui Georgie, a bocotanulu.

Tôte s'au miratu de acést'a noutate, indoinduse de adeverulu ei.

— O póte iubi, — respunde un'a — dar scíu, ca Georgie bocotanulu nu-si va dá fêt'a dupa elu, cà-ci e seracu, nu are decãtu numai câte-va oi.

— Nu dîceu acell'a, — urmã Aniti'a — ca multi petitori a avutu si nici dupa unulu nu voiesce se o deie; va maritã-o dupa unu carturariu, va face-o dómna, i-a dá zestre câtu de multa, ca are de unde. Pe cum am intielesu de la bab'a Chib'a, ea s'a maritã dupa unu clericu, s'a face preotésa, si va traí apoi totu cu prescura.

— Ba nu va fi din biét'a Veronica pâna-i lumea preotésa, — o intrerumpe Irin'a, si nici dupa altulu nu se va maritã, cà-ci precum mi-a spusu Gur'a Satului, umbla la ea Marti-sér'a.

La acestu din urma cuventu fetele au tresaritu, unele si-au facutu cruce dîcûndu:

— Dómne pazescce-me de necuratululu!

— Apoi se sciti si aceea, — urmã Irin'a — ca fêt'a la care umbla Marti-sér'a, nu se póte maritã, ca déca scie de acést'a necuratululu, atât'a o dragostescce, pâna ce-i sugce sufletulu din ea si o omóra. . . .

— Serman'a Veronica!

— A pusu-o pecatele ei, de a torsu intr'o marti séra, si de atunci nu are o dí buna; mai in tóta nóptea merge la ea Marti-sér'a séu Martiõlea, si atât'a o dragostescce, pâna ce o mai omóra, nu vedeti cà-i galbena cá cér'a, serman'a, e subtire si slaba, de o mai sufla ventulu; — se te ferésca Domnedieu de sórtea ei! — sférsiesce Irin'a cu unu tonu induiosiatu.

— Dómne mantuesce-o! — adaugu tôte.

Noutatea acést'a tainica le-a inspaiméntatu, n'a mai avutu

placere de cantatu si de glumitu, si-a luat u fia-care olulu, si dîcîndu catra celelalte :

— Nópte usióra !

S'a dusu a casa ; cuprîndîndu-se in gîndulu loru de sórtea Veroniceî, si facîndu-si cruce, cîndu cugetá la Marti-séra.

Numai voiós'a Anlí'a mergea nesfârmîndu-si capulu cu credintie desierte, cîntîndu o doina :

Frúndia verde de aluna,
Me dusei sér'a pe luna,
Cá se-mi cautu o floricea,
Care-i pe anim'a mea ;
Dar gasí o floricea,
Care anim'a mi-o strica.

II.

Veronic'a.

Dupa ce fetele s'au dusu cu ap'a de séra, uliti'a si giurulu fîntînei a remasu tacutu ; numai murmurulu isvorului sioptia tainicu in acésta linisce muta.

De odata se ivi cenev'a pe ulitia ; de buna séma cutare féta a intardiatu a duce apa de séra, cá-ci cu pasi rapedi se apropiá de fîntîna.

Intru aceste innoptase de totu. Intunereculu erá desu, dar' numai decátu se lumîná ivîndu-se lun'a ; si acú se potea vedea ca merge spre fîntîna o féta mergîndu cu olu la mâna. Ea ajunsese acú la fîntîna.

Aici statú pe locu si ascultá, apoi cautá in giuru, cá nu va vedé pe cine-va ? Privirea ei sborá preste satu pe délulu lungu, intr'a colo, unde se aflau staurile oiloru si colib'a pecurariloru. — Nu aude, nu vede nimicu ; — de siguru asceptá pe cine-va.

— In colib'a lui nu se vede zare, — si-dîce fét'a — óre unde-i de nu me ascépta ! ?

Apoi éra cautá 'n giuru, ca óre nu a audítu cine-va ; se apléca spre fîntîna si si-umple olulu, lu-scóte plinu si cá se se stórca ap'a de pe elu lu-pune josu ; ea se radiéma de bírnele fîntînei si se cufunda in cugetari adénci. . . .

Lun'a se redicase susu pe bolt'a ceriului, rosiéti'a din giurulu ei si intunereculu nóptii se resfirase, se vedea mai cá diu'a ; numai liniscea adénca si umbrele mari dovediau, ca acest'a e timpul odihniet.

Fét'a stá totu radiémata de bírn'a fîntînei. — Ea avea o inalta, blondina ; spacelulu ce-i cuprindea pieptulu lasá se vedi cea mai deplinita frumsetia a naturei. — Ea stá cu totul radiémata pe bírna, cautîndu cum spumegá isvorulu ; olulu plinu ce stá de o parte, intregia acésta icóna frumósá, care ar' fi potutu farmecá si pe celu ce mai pucinu se sci misicá de frumsetiele naturei.

— Buna sér'a Veronica ! — o desceptá vorba din cugetare, unu versu blandu si dulce.

— Bine ai venit ; — respunde fét'a tresarindu, — cugetám cá nu-i vení.

— Dar cum se nu, draga, candu atâtu de ferbinte te iubescu! —
respunde venitul, cautându cu placere in ochii Veroniceii.

— Asceptu de multu, si mam'a m'a probozí, déca m'oiu duce
tardîu a casa cu ap'a.

— Am intardiatu si eu, draga Veronica, pâna mi-am asiediatu
oilé, mi-am luatu diu'a buna dela ele, cine scie mai vedél'oiu
candû-va?

— Ce vorbesci Petre? — lu-intréba Veronic'a spariata!

Celu ce vení, erá pecurariulu Petrea, dragutiulu Veroniceii.

— Asculta, Veronica, — incepe Petrea prindîendu-i mânilé
rotunde, — te iubescu cá pe sufletulu meu; te iubescu mai multu,
decâtu cum iubescu florile róa'a; si te iubescu mai ferbinte, decâtu
cum iubescé pamentulu radiele sórelui; te iubescu mai cu doru, de-
câtu paserile primavér'a si mai multu decâtu turturéu'a luncile verdi
si padurile umbróse; ah, draga Veronica! si de iubirea ta me uscu,
de dorulu teu me toposcu, cà-ci scíu, presimtiescu cá nu-i fi a mea. —
De candu ne iubimu: fluer'a nu mi-i asié voioáa cá mai inainte,
numai doine de gele potu cantá cu ea; tonulu mi-i ragusítu, nu
potu horí asié poternicu cá mai inainte; tóte aceste sunt semne
rele. M'am hotaritu se scíu odata adeverulu; am vorbitu cu bab'a
Chib'a se-mi caute cu bobii, se-mi vrajésca si se-mi spuna vítoriulu;
apoi de mi-a spune, cá tu nu me iubesci si nu-i fi a mea; m'oiu
duce in catr'o voiu vedé cu ochii, m'oiu duce in lume, de nici de
mine se nu-mi auda pe aici nime!

— (Eu te iubescu Petre; — lu-intrerumpe Veronic'a — nu
trebe se-ti vrajésca nime, si n'ai pentru ce a merge 'n lume.

— Scíu ca tu me iubesci, dar' si ace'a o scíu, — urmà Petrea —
ca tatalu teu nu va voi cá tu se te mariti dupa mine; acést'a voi-
escu se o scíu dela bab'a Chib'a.

— Si ti-a sci spune?

— Da — sci!

— Dómne, cum mi-ar' placé se-mi caute si mie de norocu, —
dîse apoi Veronic'a.)

Ea inca se temea intocmai cá Petrea, ca tatalu seu nu va
maritá-o dupa unu pecurariu.

Si cum ar' si maritá-o, candu i vine petítoriu unu clericu!

— Apoi vinà adi sér'a in siediatóre, — o sfatuesce Petrea —
si candu va fi de mersu a casa la mediulu noptii, dupa cântatulu
cocosiloru, atunci candu toti ómenii-su culcati, cându inca si ap'a
dórmé, vomu merge la vrajítória, si ea ni-a spune vítoriulu amen-
duror'a; — vinà draga, Veronica, ca a traí in nelinisce e grozavu.

— O se vinu, de m'a lasá mam'a se me ducu in siediatóre;
— respunde ea luându-si olulu la mâna, si pornindu catra casa.

Petrea i-a luatu olulu si i l'a dusu pâna la portitia. Ací s'a
despartítu imbratísíandu-se si promítiendu-si a se intâlni in siediatóre.

— Te-oiu asceptá; dice Petrea.

— Voiu vení; — i respunde Veronic'a, intrându pe portitia.

Muma-sa, o muiere aspra, o asceptá cu nerabdare si se mirá
cum de intardiá atát'a, in totu minutulu cautá pe feréstra cá nu
vine fét'a?

Candu a intratu in casa, mama-sa o agraesce maniósa :

— Da acuma ai sapatu fântân'a aceea, de ai siedîutu atât'a ;
séu i-a secatu isvorulu ?

Veronic'a n'a respunsu nimicu, a pusu olulu pe lavitia si
luându-si furc'a la mâna a prinsu a tórce.

— Nu audil ! ? — unde ai remasu atât'a ? — striga muiérea
furiósa.

— La fântâna ; — respunde Veronic'a.

— Vai, sece-ti capulu, éra ai siedîutu cu atare fetioru, —
numai odata se' nu asculti tu de mine, ca sciu ca te-oiu saturá eu
de fetiori ; — da nu ti-i tîe rusine a-ti face tréba cu tiangaii acei'a,
— urmâ mam'a punêndu-si manile pe sioldu si clatinându din capu,
du-te adà lemne in casa si vedi de rëndulu cinei !

Veronic'a si-a pusu furc'a de o parte si a esîtu afara.

— Hm hm ! — mormai muma-sa, fét'a acést'a de-a buna-séma
si-bate capulu cu atare fetioru din satu, si de va audî clericulu acel'a,
nu va vení se o ieie, ea va remané aci pe capulu meu, séu voiu fi
silita se o maritu dupa unu mutu séu unu serantocu ; — dar' voiu
invetiá-o eu, nici la siediatóre nu o lasu se mérga mai multu.

Asié voiá mam'a Veronicei cu sil'a s'o faca preotésa — dómna,
si cá se-si ajunga scopulu, nu o pré lasá intre celelalte fete si o
feriá de fetiorii din satu. Avea multa avutía, apoi cugetá, ca cu
acést'a tóte se potu cumperá — si fericirea.

Acést'a bóla, care amenintia cu totulu societate si scóte din
ea virtutea si adeverat'a iubire, unic'a basa a casatoriei si a — fe-
ricirei — dorere ! a strabatutu si la tiereni.

Dar' Veronic'a va merge in siediatóre, — si Veronic'a s'a
maritá ! . . .]

(Va urmá.)

DESPARTIREA RECRUTULUI.

Sufia ventulu pe otaru,
Ce plangi maica-asié amaru ?
— Cum n'oiu plange nencetatu,
Candu audu ca esti luat
De catana la 'mperatu ? !
— Maica, maiculiti'a mea,
Nu-mi mai plange sórtea rea ;
Eu me ducu, si-acumu te lasu
Cu doru mare si necasu,
Eu me ducu in alte tieri,
Unde nu suntu primaveri,
Ci totu frigu si érna grea :
Dar se scii, maicuti'a mea,
Cà la sinu-ti celu de flori
Voiu gândi adese-ori !

Sufia ventulu printre spini,
Mandr'a mea de ce suspini ?

— Bade, animuti'a mea,
Óre cum nu m'ar doré,

Ca adi-mane, séu poi-mane,
Tu te duci in tieri straine,
Eu remanu plangêndu cu doru
Dupa scumpulu teu amoru !
— Mandra, angerasiulu meu,
Crede me pe Domnedieu,
De si mergu in tieri straine,
Nu te voiu uitá pe tine,
Si trei ani curundu voru trece,
Er' la tine m'oiu petrece,
Si iubindu-ne 'mpreuna,
Cumperá-ti-oiu o cununa,
Si pantlica de unu cotu,
Si vomu merge la preotu,
Si-omu genunchiá noi doi,
Se dea darulu peste noi,
Si 'nturná-ne-omu ér a casa :
Eu barbatu, si tu — mirésa !

Ionu Tripa.

Despre cultur'a cucuruzului.

Cucuruzulu (porumbu, papusioiu, malaiu) amu poté dîce, că dă nutrimentulu principalu poporului nostru, din care cauza merita o atentiune deosebita.

Cucuruzulu se trage din Americ'a, de unde l'au adusu Spaniolii la Europ'a, in tîmpulu mai nou inca s'au adusu din Americ'a mai multe specii de cucuruzu, afara de cele, ce au fostu aici mai inainte.

Noi deosebimu mai antâiu doue specii de cucuruzu sî anumitu: cucuruzulu vulgaru — tomnatecu — sî celu *de véra*, care se cóce mai de tîmpuriu; ambele specii au mai multe variatiuni. Cucuruzulu nostru, latitu in tóte pãrțile, este destulu de bunu, sî acomodatulu climei nóstre, numai se se aléga din elu totu dé un'a de sementia, ce e mai bunu.

Esperimentãrile facute au doveditu, că e acomodatulu dupa clim'a nóstra sî cucuruzulu numitu *Duttonkorn*, care are tulei (ciucalãi) subtîri sî lungi.

Cã cucuruzu de véra se cultiva sî *Cinquantino*, cu tulei mai mici sî rosîetecu, care e mai greu cá alu nostru sî se cóce mai de tîmpuriu, dar' nu in 50 dîle, cá in Itali'a, de unde si-a luatulu sî numele. Cu tóte aceste merita a se cultivá, că produce destulu de bene sî la noi, fiindu-cã se póte lasá mai desu. In Romani'a inca se cultiva *cinquantino* in mesura mare, numai câtu acest'a prin cultur'a *indelungata* s'a schimbatulu in câtu-*va*.

Pentru cucuruzu e acomodatulu atãtu pamîntulu arenosu (nesiposu) câtu sî celu lutosu sî mijlociu, numai se fia destulu de grasu sî raritu prin cultura. In tielina de nou sparta produce fórtu bene. Se póte semená in unulu sî acel'asi locu in mai multi ani dupa olalta ne intreruptu, de-sî acést'a nu e cu scopu, fiindu că cu tîmpu se slabesculu loculu prea tare. Iubesculu tare loculu de nou gunoitu, din care cauza e cu scopu a gunoi pamîntulu totu dé un'a, in câtu se póte sub cucuruzu, fiindu că acést'a nu cade in pamîntulu gunoitu sî déca ar' resari buruena dupa gunoiu, acést'a se sterpesce cu sapatulu.

Loculu de cucuruzu e bene se se are de tómn'a, cá preste ierna se degere, primaver'a se mai ara odata, respective se lucra cu extirpatoriulu, se grapa bene sî in Aprile se semena cucuruzulu, la 40 litre pre una Hectaria; sementi'a se acopere cu plugulu de semenu ori cu extirpatoriu. E gresita datin'a ace'a, că cucuruzulu se semena pre pamîntulu ne aratu sî dupa ace'a se ara, seau cumu se dîce: „se semena sub brézda,” pentru-cã asiá venindu sementi'a prea afundu acoperita, resare tãrdîtu seau de locu. Ómenii au inse datin'a, de semena sî „sub grapa,” totu de odata, de unde urméza, că nu resare de odata sî pre cãndu o parte e mare, cea alalta parte, ce s'a semenu sub brézda, atunci resare, dupa-ce a potutu strabate prin gliile resturnate cu plugulu.

Dupa-ce a schimbatulu cucuruzulu frundiele se grapa odata bene. Grapatulu acest'a folosesculu fórtu multu cucuruzului sî usioreza sapatulu, ce are se urmeze; mai tãrdîtu se sapa antai'a óra sî dupa 3—4 septemani dela sapatulu antâiu se sapa a dóu'a óra, tragãndu pamîntulu lãnga fia-care firu sî rarindu-lu dupa recerintia.

Sapatulu de dóne ori custa multu; suntu inse masíne de semenatu cucuruzulu, cu cari se póte semená in ordine sí sapá cu plugulu de sapatu, care semena cu exstirpatoriulu, se numesce sí *raritia*.

La sapatulu alu doilé se folosescu plugulu cu dóne cormane, construitu anume spre acestu scopu.

Intre fire, in síru, remâne inse locul ne sapatu, aci trebue se se sape cu mân'a seau déca se póte semená asiá, cá sí crucisiu se vina firele in ordine, se póte sapá cu plugulu sí crucisiu, sí asiá nu e de lipsa a se mai ajutá cu mân'a.

Din radacin'a cucuruzului crescú a dese ori sí asiá numitii *pui*, cari trebue rupti, cá impedeca desvoltarea firului; puii se folosescu cá nutretiu fórté bunu viteloru.

Printre cucuruzu se cultiva sí fasole, bostani sí cânepa de sementia. Fasolea tufósa — ológa — se póte cultivá cu succesu, inca sí bostanii, inse fasolea cu vitia nu e acomodata, ér' cânep'a umbresce cucuruzulu sí-lu impedeca in crescere.

Cucuruzulu e coptu atunci, cându foile i-sau uscatu de totu sí grauntiele suntú vêrtóse. Se culege cam in Septembre sí Octobré; mai bene se stée têmpu mai îndelungatu pre paiu, de câtu se se culéga ne-coptu.

La culesu se alege totu de-a un'a mai antáiu cucuruzulu de sementia, luandu-se, spre acestu scopu, tului bene desvoltati, nu prea mari nece mici, deplinu copti sí in câtu se póte totu dé un'a de pre fire de acele, cari au produsu mai multi tului, fiindu-cá despre aceştia trebue se presupunemu, cumú cá suntu mai producatori.

Cucuruzulu se culege in dóne forme, cu fóia cu totu, ori desfacutu — fara fóia. Cându avemu multu de culesu, e silitu omulu a-lu culege desfacutu cá se nu fia dóne lucruri cu elu, dar' e mai bene a se culege cu foi cu totu, fiindu cá aceste dau nutretiu bunu de vite, pre cându déca se desface in câmpu, o parte buna a foiloru cade pre pamêntu sí remane acolo.

Déca se culege cucuruzulu cu fóia, trebue se se desfaca in têmpulu celu mai scurtu, cá se nu se incaldiésca sí strice stându preste olalta, celu de sementia e bene se se lege cu foile parchiesce ori mai multi la olalta sí se punu pre rude se se usce sí mai bene.

Dupa-ce s'a culesu cucuruzulu in têmpu uscatu, se cara a casa sí se asiédia pre poduri, unde trage aerulu ori in cosiere — cotarci, costeie, cosiuri, — cari suntu anguste, lungi sí inalte, cu pareti de letie rari ori gradele, cá se póta strabate aerulu spre a-lu uscá, cá se nu mucediésca. Déca se pune pre poduri, se nu se puna prea grosu sí se se întórca câte odata.

De cumva la culesu nu'ar' fi fostu cucuruzulu destulu de coptu, e cu scopu a pune in cosieru printre elu spini, anume câte o patura de spini sí alt'a de cucuruzu, cá aerulu, vântulu sí caldur'a se póta strabate cu atátu mai bene spre a-lu uscá.

Cucuruzulu de sementia, cându e iern'a grea, se pastreza in locu feritu, cá se nu degere, fiindu-cá degerându i-se ruinéza coltiulu sí nu resare,

[Economulu.

Bólele prunciloru.

1. Déca prunculu nu póte *dormi*: sdrobescé macu albu, amesteca-lu cu lapte din títi'a maméscá si galbenusiú de ou, unge o cârpa si o léga pre mólele capului,
2. Déca prunculu se *usca*: i fréca spatele si manele cu mediu de pane mestecatu cu miere de stupu; acestu medicamentu va omori viermiforii, cari se afla sub piele si prunculu se va vindecá.
3. Déca prunculu se *sparia in somnu*: se linga miere de stupu, acést'a-lu va curatí de laptele, care i s'a inacritu in stomachu.
4. Déca prunculu candu-i esu *dentii* are *nevoia rea*: pune-i pre molele capului pane prajita umedita in vinarsu, ér' in scalda pune-i buruián'a asié numita *cinstetiú*, séu: dà-i o linguritia de oleu de lemnu se tórne, séu: unge-i gur'a cu oleu de mandule, mestecatu cu zacharu sdrobotu.
5. Déca-i se *umfla fólele*: dà-i se mânce zama inacrita cu piétra de vinu (bórkó, Weinstein).
6. Déca are *limbrici*: sdrobescé códa de cépa bine in otietu si o léga la buricu, séu: cumpera din apoteca colbu de limbrici de 3—4 cr. si din acést'a mesteca pucinu in lapte si dà-i se mânce, séu: mesteca farina de grâu fórte bene cernuta cu apa, indulcesce-o cu zaharu si dà-i se be cu o liugura.
7. Déca *tórna si sughitia*: fierbe pelinu si minta crétia verde in vinu si-lu léga cu aceste la rínza.
8. Déca are *doreni de fóle*: pune pucinu safranu in oleu de lemnu si unge-lu la rínza.
9. Déca are *strinsura*: topescé zaharu in lapte si-i da se be caldutiú.
10. Déca-i *merge fólele*: fierbe bene o bucatíca de besica de pesce (vizahojag) in lapte si-i da se bé.
11. Déca-i ese *matiulu*: sdrobescé salitra si-o mesteca cu fiara, unge apoi cu o panutia matiulu, si de sine se va trage in susu.
12. Déca e oparitu de *pisiatu ori sudori*: spala-lu cu lapte, poti preserá apoi loculu oparitu si cu pulvere de spoiala.
13. Déca-lu doru *grumazii*, ori déca-i suntu *umflati*: unge-i cu untu nesleitu si-i da se linga zaharu.
14. Déca-lu dore *gur'a si ginginile*: sdrobescé salitra, fierbe cu miere de stupu si farina, si cu acést'a-lu unge la gura.
15. Déca-i *crepa buzele de fierbentiela*: topescé seu de mielu, oleu de lemnu si pucina céra la olalta si-lu unge.
16. Déca are *bube pre capu si pre fačia*: numai dupa acé'a trebuie vindecatu, dupa ce-au esitu bene afora. Pune miere de stupu in apa caldutiá si-lu spala, séu: sdrobescé bine piétra acra cu tamâia, mestecale cu untu, apoi le topescé si-lu unge, séu: fierbe cleiu de prunu in otietu si-lu spala.
17. Déca i-se *astupa nasulu*: mesteca lapte din títia maméscá cu pucinu untu si-i slobozi in nasu.
18. Déca *tusiesce*: mesteca untu nesleitu si nesaratu cu pucinu safranu, si-lu unge la pieptu si la talpi.
19. Déca are *lindini*: oparesce pelinu albu cu lesia si-lu spala.

20. Déca-i *pica perulu*: sdrobescé hasíme si cu zam'a loru unge loculu golu, séu: arde nuca si cenusi'a o mesteca cu oleu de lemnu si unge loculu golu, séu: sdrobescé simburi de aluna si-i mesteca cu miere de stupu apoi unge loculu plesuivu.

CIOROBORU.

Domnului Redactoriu dela „Cartile Sateanului Romanu.“

Iérta-me Domnule Redactoriu, déca in locu de unu numeru frumosu de prenumeranti pe credintia — séu cum i dicitéi Domni'a vóstra *creditu*: ardà-lu foculu se nu-lu fi mai cunoscutu! — vréu se facu unu picu de *Cioroboru* in acésta gazeta a nóstra.*) Au nu facu si Domnii *Cioroboru*, ori de câte-ori se intâlnescu doi-trei la olalta: de ce se nu facemu dara si noi Satenii, cari numai acuma incepemu a ne mai desceptá pucinu.

Cioroborulu este astadi unu lucru de tóte dílele, adeca-te cum dicitéi Domni'a vóstra la ordinea dílei.

Ciorobóru face advocatulu de neamu strainu, candu i-i pica câte-unu Romanu in mâna; — si i pica desu pentru-ca *Romanulu* mai *bucurosu* trage la *advocatulu* de neamu strainu *decátu* la celu de limb'a lui; — nó, ca-apoi lasa numai pre elu ca se scii ca tí-lu sveescé si resucesce acel'a pâna ce totu asuda bietulu omu. Hei si ast'a-i politica — ori cum i dicitéi Dvóstra? — scii cá se véda bietulu Romanu câtu i de mare pricin'a lui, si apoi se mai tréca si din vreme, cá-ci scii candu-i cóle la adecatele, si de nu-i nici o isprava, totu vene pe révasiu nu numai suatulu si lucrulu, ci si hartí'a, pén'a, negrél'a si — pierderea de vreme. Acuma scii ce, ori i cu dreptulu a trage pentru celéalalte ori nu, dara pentru pierderea de vreme chiar' ca se cade multu si la advocatu si la omulu cu gâlcév'a, cá-ci nu-i mai mare pierdere de vreme cá acé'a ce se petrece in portare de pári. *Pentru acé'a bene-o dísu cene-o dísu ca decátu o pára cu dobânda mai bene o pace cu pierdere.* Pentru-ca si de se câsciga pâ'r'a, precându se ajunge la capetulu ei, ómulu nu se afla decátu cu stempelele si cu drumurile cele multe. Hei, ba se mai afla dio acel'a si cu pung'a lata latautia, — cu locurile nelucrate, holdele nesecerate, cucuruzele neculesé adeca-te cu scump'a de vreme pierduta in drumuri cându cu luarea informatiunului, candu cu intetirea lucrului, candu cu darea in lontru a pârei, candu cu apelatíile, candu cu . . . candu cu . . . dar' cene ar' mai poté numerá câte drumuri 'si face nesocotitulu omu cu gâlcév'a, pâna ce ajunge la cev'a capetéiu. Bunu ori reu, alta intrebare. Ast'a — dice advocatulu — n'o atérnatu dela mene: eu am vorbitu destulu, am scrisu destulu mi-am pierdutu vremea destulu — platesce-mi. Adecá isprava fia nu fia, plat'a trebue se i se scie!

*) Bene faci. Ast'felu de *Cioroboru* ne place si noua. Te vedemu *bucurosu* câtu de adeseori!
Redactoriulu.

Chiar' asié si cu trebile tieriei. Se aduna la Pesteá — dice cu *alesii tieriei*, pre candu abia diumatate dintre cei cu dreptu de votu, si-au datu votulu si si dintr'acesti'a abia a diecea parte au sciutu ce facu: cei alalti au datu si ei ca asié li s'au spusu séu asié li s'a poruncitu, séu ce mai sciú ei ce-i ace'a, totu atát'a li-e loru ori cene-a merge in susu, sciú ei ca: darea totu nu va scádé nici stempelele nu se-oru sterge; — se aduna adecate nescé omeni, toti barbati — cà-ci de muieri dice ca n'ar' mai ajunge la vorba barbatii — si se face cu mare paradía deschiderea dietei, — apoi de acoloa inainte, cel'a cu voturile, merge nu merge in adunarile acestei diete, totu atát'a, elu capeta de tóta diu'a cinci floreni, si atát'a e destulu pentru elu. Tíer'a? Ei, vorba desiérta! — Si cu câtu mergu mai pucini, cu atát'a e mai bene; cà-ci cu atát'a curge mai linu *cioroborulu* ce-lu facu sfatosii tieriei. Apoi scii candu e verb'a de a alege intre rele, totu deaun'a alegi pre celu mai micu. — Déca întrebi pe acesti Domni, ca de ce 'si lasa casutiéle si se ducu acolo susu, dícu ca se-aduna acolo se se suatuéscá de benele tieriei. Si apoi mai eri alalta érá se se íee de capu. Ore si acést'a o facea de benele tieriei? Ba am cetitu ca doi insi o si puscatu unulu asupr'a altui'a câte de trei ori fie-care, da nu s'o nimeritu. Ce paguba! De érám eu acolo sciú ca i oboriamu la pamentu pe amendoi si numai din doue puscaturi, nu-mi pasá apoi si de trebuíá cá se-i ingropu io pe-a mele cheltuiele. Ast'a sciú ca érá de benele tieriei! —

D'apoi noi candu ne-adunamú in sáboru, se vedi cum ne suatuimú ca: ast'a-i buna, ce'a-i buna, — ca ar' trebui se redicamú o beserica noua de pétra, ca ast'a de acum'a de lemnú e prea veche si fluiera ventulu printre bârne dupa placu, — ca ar' trebui se vedemú de a redicá zidirile parvelicale ce ne mai lipsescú, de a ne mai mari scól'a si a imbonatá starea preotulu si a invetiatoriulu nostru, carii atát'a se trudescu pentru desceptarea, luminarea si indreptarea nóstra; si apoi de-a ne cáscigá pentru bibliotec'a besericéscá si scolara „*Predicatoriulu Sat. Romanu*“, „*Biserica si Scól'a*“, „*Economulu*“ cu „*Foi'a scolastica*“, „*Scól'a Romána*“, „*Higien'a si Scól'a*“ si alte gazete si carti de trebuintia, ca dio de nu ni-omú desceptá la *lumin'a invetiaturei nationale si a moralei crestine*, nu sciú ce se-a alege din noi: toti vomu ajunge in pung'a jidaniloru si a camatariloru si vomu fi de batjocura neamuriloru, cari se lumineze pre tóte dilele neincetatu. — Ei, dar' candu e verb'a de isprava: affi ca noi n'amu tienuťu sáboru ci numai o léca de cioroboru, — scii Domni'a-t'a, cá se mai tréca vremea, — care apoi totudeaun'a se sférsiesce cu câte o portútia de horinca beuta la Dumni'a-lui Herz Itzig. — Hei, hei, de câte-ori vedu eu cárcium'a acést'a din zidu de pétra, sindilita frumosu si pre jidanulu stápánu preste cinci mosfóre si 'mi aducu a-mente ca in loculú acestei cárciume, mai inainte érá cas'a unui Romanu harnicu si avutu, a carui fetioru a-papatu totu, si astadi ámbla pre la téguri a cere mila dela straini — cà-ci de cei din unu satu cu elu i-e rusíne; — iar' acestu jidovú — perituiar' fi viti'a si sementi'a! — acum'a-su diece ani a venitu cu bulendrele (rupturile) in spate, cu mnierea imbracata cev'a mai bene cá Ev'a in paradisu

si cu vré-o doi prunci rupti de fόμε; iar' acum'a poftesce se-i dîcemu Domnu — mei, domniloru amarulu venitura! — de cîte ori vedu aceste lucruri gelnice: 'mi vene a plînge, si plîngu, plîngu mortîsiu, pentru-ca vedu ca se apropia perirea Romanului! — Dar' se ne imbarbatamu! Cei ce ni-amu unitu in rele de amu redicatu cârcium'a — acést'a zidire a bettei si a desfrâului, a seracirei si pierderei de vreme — si amu inavutîtu pre jidovu — pre acestu fiu alu blastemului si slujbasiu alu iadului: haid' se ne unimu in bene si se redicamu beseric'a si scól'a — zidirile moralei crestine si ale desceptarei nationale — si se mai imbunatatîmu starea luminatoriloru si conducatoriloru nostrii — a preotului si invetiatorului, cari cu plat'a de acum'a-su 20 de ani nu mai potu trai, ca tóte s'au scumpitu si domnitu in lume si densii inca trebue se se mai redice o léca, déca vremu cá se-i primésca Scauniele si Domniele, candu voru a ne aperá drepturile nóstre!

Se traiésca adevératii benevoîitori ai Poporului Romanu!
Se ne mai vedemu sanetosi!

Niculitt'a Sucutardénulu.

Domnule Szolgabireu.

Domnule, Szolgabireu,
Nu-'mbla totu in pasiulu meu,
Cà-su copilu seracu de baba,
Si te lasu se mergi in tréba,
Si candu dracu-i pusu pe masu
Nu-i tiené tamaia'n nasu!

De vrei, te comanacescu,
Ma io nece nu poftescu,
Candu e nóptea mai dragutia
Treci cu cai si cu carutia,
Frundi'a mi spune, si io dormu —:
Lasa frundia — omu cu omu!....

Cei doi cai, doi pui de smei,
Fuge-mi sufletulu pe ei,
Candu i vedu 'mi vine-a ride,
Cum i-asiü prinde, cum i-asiü vinde,
Da-i privescu cu mân'a 'n sênu —:
„Canele pentru stapánu.“

Si-su copilu facutu de furci,
Nu me spariü de néluci.
Si am in codru pui v'ro siepte,
Toti jurati pre frundia verde,
Pe totu campu-unu armasariu,
Si'n totu têrgu — unu comisariu.

Vedi ce vedi, din gura taci,
Nu vedé puii seraci! —
Câtê-unu mândiu de dà de mine,
Mi-lu invetiu se amble bine,
Pâna 'lu tienu, inblandiescu,
Candu 'lu vendu 'mi multiamescu.

Am si-o mândra cá o stea,
Hei nu potu se mergu la ea!
Dà-mi revasiu se mergu pe-anume
Cá se-ti fia bine 'n lume,
Preteni buni cum vomu fi noi,
Nu-su in lume nece doi!!

V. R. Buticescu.

Dobrogea.

Dobrogea este o tíera ce se intinde intre Dunare si Marea négra, intr'o lungime de 100 óre, cuprindiendu preste 1000 de leghe patrate. — Ea este — díce D. J. Jonescu — cea mai avuta tíera de monumente antice dintre tóte tierile de pe rotogolulu pamentului. Din distantia in distantia, fórté aprópe un'a de alt'a pe mobile si pe dealuri, se vedu ruinele cetatiueloru romane, atâtu pe tiermurile Marei câtu si pe malulu Dunarei. Asemenea in midiuloculu tieriei se vedu, din zare, deosebi de ruinele de cetati, atâtu de multe mobile naturale si artificiale, incâtu de le-amu priví cá morminte de ostiri, din care multe si suntu, amu poté intru adeveru díce ca „*Romanulu in Dobrogea calca pretutindene pe ruinele marirei Strabuniloru sei!*” — Pentru unu archeologu romanu, Dobrogea antica, — numita si Sciti'a mica, — este o mina noua si inavutita. Cetatiuiele romane, derímate de tóte gintile ce au calcatu pe pamentulu Dobrogei, suntu semne invederate de temerile ce avéu Romanii de a vedé navalindu pe acolo asupr'a lor, cá prin o pórtá firésca, tote neamurile barbare din Europ'a si Asi'a. Càile dela Mare la Dunare suntu facute de Romani, stranepotii vechiloru Romani. Asié intre altele, este unu drumu asternutu cu pétra care merge paralelu cu siantulu carui'a Turcii, impreuna cu celealalte popóre i-i dícu *siantulu lui Traianu*, altu drumu merge dela Silistr'a la Balciu, care e unu portu menitu dela natura a fi celu mai bunu si mai sicuru dintre porturile Marei Negre.— Mangali'a Kiustengea, Bab'a, Saccea, Igniti'a, Hirsiov'a s. c. l., suntu totu atâte puncte insemnate, unde caletoriulu afla urme invederate de o vechia colonisatura romana. Colónele de marmura si de granitu, capitelurile de stilulu celu mai curatu, ornamentele iscusite ce jacu in ruine suntu o dovéda segura ca Romanii au ocupatu locurile acestea pe cându artele la dènsii ajunserà la celu mai inaltu gradu de inflorire. La Kiustengea vedi idoli scobiti cu o iscusintia potu díce neimitata inca. Totu acolo in zidu, se gasesce o pétra cu *doue capete de bou*, incongiurate cu ghirlanda si despartite cu stele, pétra ce sémèna cu ornamentele casei municipale

din Turin; unu aghiasmataru mare din marmura, sculptatu intocmai cá benisterulu din Pisa; zidulu dela Mangali'a, carele forméza portulu ruinatu, sémëna cu celu delu Civita-Vechia. Templulu Dianei dela Amcerea, desgropatu de calugarii romani, cari si-au facutu acolo o mánastire, templulu dela Niculitëlu, cetate dísa alui Traianu, prefacutu in beserica, stavil'a de pétra pe drumulu Silistrei, si o multíme de alte asemeni lucruri, remase din vechi'a stralucire a Dobrogei, suntu o viua dovéda de inrúirea popóreloru apusene asupr'a acestei tieri de margine între Europ'a si Asi'a.

— Poporatiunea Dobrogei infacisiéza cea mai curiósá adunatura de neamuri deosebite, cari venindu din tóte partile pamentului au gasitu aici unu pamentu bunu si fórté roditoriu, unde si-au intemeiatu o noua patria. Desi nu este mai roditoriu decâtu Moldov'a, inse in privinti'a indemánáriloru negotiului, Dobrogea este cu multu mai favorita decâtu dëns'a: de o parte Dunarea si de alt'a Marea négra, formându pentru-o tíera asié de mica o mare intindere de tíermuri. Dela Mare la Dunare si pe malulu ei pâna la Silistr'a, se afla sieptedieci si unu de sate romanésci. Romanii suntu asiediati la pólele codrului si pe malulu apelor, cá-ci loru le place umbr'a de codru verde si recórea de apa limpede; la altu se nu-i cauti, ca nu-i gasesci. — Statistic'a aretatóre de numerulu sufleteloru si de averea celoru trei mii siese sute cincideci si siese de familii románe — dedusa inainte de resboiulu roman-ruso-turcu — este urmatóri'a: 4603 barbati, 4728 femei, 6789 baieti, 8367 fetitie, 1800 feciori holtei, 1744 fete fecióre. Acesti'a au o avere in vite, in miere si in oleiu ce se póte estimá la 15 milióne 410 mii si 500 de lei. Cetindu in aceste cifre dupa cum ne-a invetiatu Napoleonu-celu-mare, aflamu o dovéda viua ca in inbelsiugare se inmultiescu ómenii: »à coté d'un pain nait un homme«*) — a dísu cu multu adeveru Buffon. — Romanii din Dobrogea suntu separati de celelalte neamuri; ei forméza in fie care satu câte o Daco-Romania in miniatura. Trebuie inse se facemu deosebire între poporatiunea romana statornicu asiediata in acésta tíera si între cea pastoréscá, care merge acolo din angustimele muntíloru Ardélului, pentru de-asi pasce turmele s'ale. Asié in satele Romaniloru dobrogeni, gasimu o poporatiune romana adunata din Basarabi'a, din Moldov'a din Bucovin'a, din Banatu si mai desu din Munteni'a. Lucru de mirare! cum acesti Romani, stramutati din cuiburile loru cele mai intemeiate, au ajunsu aici, in scurtu tempu, la asié buna stare, încátu cu tóte pustiirile urmate intr'atáte rënduri, in cursulu celoru 50 de ani trecuti, ei totusiú au crescutu neincetátu si au adausu fericirea loru materiale. Acesti Romani inse, cari se bucura de o stare materiale atátu de infloritóre, ducu lipsa fórté mare de o cultura spirítuale. Si acést'a nu din vin'a loru, pentru ca ei cuprindu cu caldura pe totu Romanulu, carturariu, care voiesce a-i desceptá si invetiá si pe ei; ci din vin'a impregiurariloru in cari s'au aflatu sub domnirea turcésca, care nu assecurá subsistenti'a omului nici chiar pe o dí inainte, din care cauza

*) Allaturea cu o pâne cresce unu omu.

apoi nici nu s'au pré indemnatu invetiatorii din Romani'a a trece la dènsii; si déca s'au stracuratu câte unulu, pe acel'a l'au tienutu la senulu loru asié catu mai bine nu i-ar' fi fostu nici in senulu lui Avramu. Romanii aici romaniséza pe tóte popórele impreuna locuitoére cu dènsii. Tóte neamurile celealalte vorbescu limb'a Romanului; cu Turcii si cu Tatarii mai bine se intielege omulu in limb'a romanésca; in beserica chiar' si pe unde suntu mestecati si Bulgari printre Romani, preotii totu in romanescce cânta si cetescu. In cetatea Silistr'a, Romanii, cari suntu mai pucini la numeru, au facutu si pe Bulgaru si pe Grecu a ascultá in limb'a romanésca rogatiunea dísa de preotulu grecu; in scól'a orasiului, zidita si tienuta cu cheltuial'a si acelorualalte neamuri, dascalulu, care este bulgaru, invétia pe teneri in limb'a romanésca, cá un'a ce este intielésa de toti. Aceste si alte asemeni fapte suntu o viua dovéda despre desvalírea la care póte se ajunga Romanulu nostru candu se afla in impregiurari priincioése, cându este in stare de a lucrá din tóta anim'a pentru sene si ai sei.

Voiésca numai seriosu Romani'a libera si independinta; si acésta tíera, cu care i-sau mai intregitu pucinu vechiulu ei corpu magnificu, peste pucinu va deveni multu mai romanésca decâtu *ins'asi* Tiér'a Romanésca!

Cersitorii Caletori.

Trei cersitori au plecatu
Se se duca la unu satu:

Unulu erá *orbu* de totu,
Altulu *surdu*, cu elu nepotu,
Si-alu treilea erá *golu*
Desbracatu facutu pistolu.

Deci prin padure trecându toti
Vorbia pe drumu despre hoti.

Surdulu ce i s'a parutu,
Stati! se díca a-nceputu
Cà nu scíu ce *audíi*
Candu acum cu voi vorbii.

Orbulu díce: mèi haideti,
Si in drumu nu mai siedeti,
Cà ce o fi vomu *vedé*,
Noi se ceremu se ne dé.

Golanulu a dísu ca: frati,
Aici locului se stati,
Cà de-o fi niscaiv'a hoti.
Dieu ne *desbraca* pe toti.

RISETE SI ZIMBETE.

— **Telhariulu si gendariulu.** Unu gendariu prinde pre unu telhariu, cum se díce, cu prândi'a in mâna.

— Aha misielule, mi-ai cadíutu in mâna! — díse gendariulu prindiendu-lu de dupa capu.

— Nó, nó, mai linu, domnule gendariu. Déca n'asiñ fi eu si alti ortaci de ai mei: nu ar' fi nici gendari; si atunci domni'a t'a ai fi silitu ati cautá pre alta cale pânea cea de tóte dílele.

— **Dù-te la dracù!** — Tramis'a-i socót'a cheltuieleloru la Dlu Frundiescu, in acarui'a causa amu lucratu si alergatu atát'a? — intrebà advocatulu pre scrietoriulu seu.

— Eu insu-mi i-am dat'o in mâna.

— Si ce-a disu?

— Se me ducu la dracù!

— Si Domni'a-t'a? . . .

— Eu, eu am venitu la Domni'a t'a.

— **De unde sciu invetiatii: intunecimile?** — Totusiu multa scientia trebue se aiba omenii cei invetiati! Mei, si ace'a inca ti-o spuun candu va fi intunecime de sóre si de luna! — díse unu sateanu catra altu fártatu alu lui.

— Nó ca chiar'! — respunse acest'a. — D'apoi ca la ace'a nu se cere atát'a scientia. Afla-se ace'a insemnata in „Calendariulu Sateanului Romanu“ — de-acolo o sciu si ei.

— **Totu a dracului-i jidovulu.** — Unu jidovu, intrându la posta, intrebà: — Mhà hrog dhomnihi phosthasi nham hjo charthi. Mhà chjemh Mhojzhelch Hjhebhuhzeush.

— Ba éca chiar' aici-i dar' trebue platitu io cr. pentru ea.

— Nhajh fhijh bhunhu she mhi cehthesce che hjeuh nhu skihm rhuhmhu-nhesci cethi.

— Ba io bucurosú — díse postariulu — si desfacându epistol'a i-o cetí.

— Shenhethathe bhunu, mhà rhogh shej thrhamhithe charthe inhaphj chà nhu phlathi hjo zheceh chritiahri phinthru alha. Sphunhe che lha minh nhu threbbhujesci charthi nhephalthith.

UNELE si ALTELE.

1878 — Repauséza in pace! — Domnediu se odichnésca pre fratii nostri Romani adormiti in Domnulu in decursulu teu! — Resplatésca Domnedieu: cu bene celoru ce ni-au indulcitu, si cu rele celoru ce ni-au amaritu celea 365 díle ale t'ale!

1879 — Bene ai venitu! — Domnedieu se usiureze, in decursulu díleloru t'ale, sórtea poporului romanu multu cercetatu!

Cu iutiél'a unui fulgeru, care s'arunca din cerú,

Cá unu visu, séu cá unu sunetu, Dómne anii fugu si pieru;

Cu 'ntristari, cu bucuria,

Trecu minuté 'n vecñicia;

Numa-acelea n'au peritu

Ce virtuttei s'au sántitu.

Dómne-ajuta cá Romanulu se lucreze — acelu ogoru

Unde, 'n locu de spini, se créscá rodulu celu mántuitoriu, —

Cá plenindu cu demñitate robulu ce i s'a-'nsemnata

Se inainteze 'n bene si 'n virtute ne-'ncretatu!

Anulu 1878 — pre lângá reulu ce a adusu asupr'a Romaniei, prin sfastarea dela corpulu ei a Basarabiei, — a fostu si unu anu de

marire si serbatorire pentru Romani'a. In acestu anu: s'au intaritu neatârnairea Romaniei [prochiamate in 9/21—10/22 maiu 1877] si i s'au reincorporatu pamentulu Dobrogei — recunoscându-se Domnitoriloru ei de acum si urmasiloru acestor'u titlulu de *Altetia Regale* (Inaltîme Craiêsca). In acestu anu: s'au serbatoritu amentirea cuprinderii Grivitiei si a Plevnei si s'au incoronatu cu stralucire si marire Ostirile române, cari sciuserâ infruntâ cu atât'a barbatia navalirile dujmanöse ale Turciloru si a sfarîmâ numeroşele loru ostiri. Si totu in acestu anu: la preste diece mii de Romani casatoriti, fora casa si fora mësä, furâ asiediati in mosii de-ale imperatiei romane; si se aduse legea singura mantuitoria a moscenişiloru romane, dupa care nici unui Romanu — fostu iobagiü — nu-i este iertatu a-si instrainâ mosi'a s'a. (Dömne buna ar' fi legea acést'a si la noi!) —

In Romani'a s'a infientiatu o gazeta italianêsca si romanêsca, a carei'a menire este de a aduce in mai de-aprópe cunoscintia — pre confratii Italiani si Romani. — Asemenea s'a infientiatu in **Franci'a** o gazeta care tiêntesce la unirea in cugete, semtieminte si lucrari a tuturoru poporaloru cari 'si tragu inceputulu loru dela Rom'a — mam'a nôstra; si anume a Francesiloru, Italianiloru, Romaniloru, Spanioliloru si Portugaliloru.

Tenerimea din Rusi'a e in mare fierbere. Ea poftesce dela Imperatulu cá se mai inceteze cu urmaririle politienesci ale acelor'a, cari se lupta pentru desceptarea si libertatea poporului; si insusiü se introduce unele asiedieminte si legi prin cari poporulu se póta suflä mai liberu. Si imperatulu raspunde la acestea cereri pré drepte cu acé'a ca poruncece prinderea si inchiderea tenerimei.

Lumea se afla pre pace nu sciu pâna cându; cá-ci si póporale cari pâna acum se afläu in cea mai mare intunecime si asié suferiau in linisce si tacere jugulu strainu; inceptu a se desceptä si a pofiti cá se fie socotite cá popóre cu drepturi asemeni cu póporale cari li-au stapênitü pâna acum.

Bene stamu! Veniturile Ungariei pre anulu 1879 s'au socotitu la sum'a de 224,099,706 floreni v. a., ér' cheltuiiele la sum'a de 246,902,101 floreni v. a. Asié dara se-arü cheltuii mai multu, decâtu ar' fi venitulü, cu 22,802,398 floreni v. a. Si spre acést'a vedi-bene ca va fi lipsa de a luä imprumuturi noua, remânêndu si celea vechi pre tiéra. Si spre luarea acestoru noua imprumuturi se si facu pasii de lipsa pre la avutii din Vien'a, caror'a va trebui a se legä bunurile tieriei. — Alt'mintrea si celéalalte tieri mai tóte suntu incarcate de detorii; si fórte pucine suntu cari cá si *Romani'a* si *Franci'a*, se-si scie cumpeni cheltuiiele dupa mesur'a venituriloru.

Prenumerantii „Cartiloru Sateanului Romanu.“

Domnulu Iancu *Pirtea* in Bania, D. Grigorie *Tamasiu-Miculesculu* in Nyiregyháza, D. Ioanu *Ardeleanu* in Pecti'a rom., D. Georgie *Aronu* in Fenesiu, D. Ioanu *Boeriu* in Gherl'a, D. Ioanu *Ciolaru* in Banatü-Corulosiu, D. Michailu *Marianu* in Sucutardu, D. Gregoriu *Vladu* in Sërbi, D. Doru *Roma* in Aradu, D. Ioanu *Farcasiu* in Plescutia, D. Gregoriu *Ilia* in Clusiu, D. Ioanu *Popu* in Clusiu, D. Simeonü *Samoila* in Clusiu, D. Teodoru *Moga* in Clusiu, D. Nicolau *Onciu* in Uzdinu, D. George *Popu* in Glodu, D. Basiliu *Hozsda* in Radauti, *Biblioteca scolara romana* in Vaid'a-rece, D. Leontinu *Popu* in Clusiu (cu 50 cr. mai multu). — Voru urmä,

Prenumeratiunile se se facea fora amenare.

AMICULU FAMILIEI. Foia biseptemanuaria pentru tôte trebuin-
tiile vietiei sociale. Ese in Clusiu si Gherl'a la 1/13 si 15/27 dî a fie-carei lune
in numeri de câte 1—1½ còla, formatu cuartu mare, papiru finu, tipariu
indesatu. Pretiulu de prenumeratiune pre I anu 3 fl., pre ½ anu 1 fl. 50 cr.,
pentru Romani'a si Strainatate pre I anu 8 franci, lei noi, pre ½ anu 4 fr. l. n.

CARTILE SAT. ROMANU. Foia lunaria pentru tôte trebuin-
tiile poporului romanu. Ese in Sabiiu si Gherl'a la 1/13 dî a fie-carei lune in nu-
meri câte de 1—1½ cola, formatu octavu mare, papiru bunu, tipariu indesatu.
Pretiulu de prenumeratiune pre I anu intregu e numai 1 fl. v. a., pentru Ro-
mani'a si Strainatete 3 franci — lei noi.

PREDICATORIULU SAT. ROMANU. Scriere periodica pentru
predici si alti articuli din sfer'a besericésca. Ese in Gherl'a la 1/13 dî a fie-carei
lune, in numeri câte de 2—3 còle, formatu octavu mare, papiru finu, tipariu
indesatu. Pretiulu de prenumeratiune pre I anu 4 fl., pre ½ anu 2 fl., pentru
Romani'a si Strainatate pre I anu 10 franci — lei noi, pre ½ anu 5 franci —
l. n. Prenumerantii pre I anu primescu gratis „*Cartile Sateanului Romanu.*“

HIGIEN'A si SCOL'A. Foia pentru sanetate, morbi, educatiune si
instruatiune. Ese in Temisior'a si Gherl'a la 1/13 dî a fie-carei lune in numeri
câte de 1¼—1½ còla, formatu octavu mare, papiru finu, tipariu indesatu.
Pretiulu de prenumeratiune pre I anu 2 fl., pentru Romani'a si Strainatate
5 franci — lei noi.

Tote acestea prenumerate de-odata costan
pre I anu intregu numai 8 fl. v. a., pentru
Romani'a si Strainatate 10 fl. seu 22 franci
— lei noi.

A se adresa pentru tote acestea la Admini-
stratiunea loru in Gherl'a — Sz.ujvar.

„Calendarulu Sateanului Romanu pre anulu 1879.“

Redactoru — Editoru: **NICULAE F. NEGRUTIU.**

Cuprinde urmatórele materii :

I. PARTEA CALENDARISTICA : Date chronologica. — Serbatorile si
alte Dile schimbátore. — Ajunurile (posturile) — Celea patru anu-tempuri. — Intune-
cimi in sóre si luna. — **Lunile** — datulu curentu vechiu si nou, serbatorile besericea si
resarítene si apusene, fazele lunea si schimbarile tempului, semne de tempu, resarírea si
apunerea sórelui; — **Genealogia :** Imperatulu Rege alu Austro-Ungariei. — Principele
Romaniei. — Presidele Franciei — Regele Italiei. — Regele Spaniei. — Regele Portu-
galiei. — **Cronologia** cu datele celoru mai insemnate intemplemente din istori'a romana
natiionala si datele deosebitorulu inventiuni. **Térgurile de tiéra. — Tabela tímbrelor.**

II. PARTEA DE CETITU : Descéptate Romane! poesia de Andreiu
Muresianu; **Pruncu-Ucigasiulu,** novela originala scrisa anume pentru poporu de
Petru Dulfu; **Bravura Ostasiloru Romani in Resboiulu contr'a Turci-
loru — 1878.** Cantata de Poetulu Vasile Alecsandri: Ostasiloru romani,
Penesiu Curcanulu, Sergentulu, Hor'a Curcaniloru, Hor'a dela Plevn'a,
Capitanulu Romano, Hor'a dela Griviti'a, Fratii Jderi; **Bance poporarie**
urmate de **Statutele reuniuni de ajutorare reciproca** de Teodoru Petri-
sioru; **Canteculu Gintei Latine** poesia de Vasile Alecsandri; **Anuntia** no-
veleta de V. R. Buticescu; **Haid' se ridemu!** poesia de I. V. Adrianu; **In petitu**
patiania sioda de Ptrupturciea; **Bab'a vrajitore** poesia de I. Grozescu; **Cig'a-
Mig'a si Trénc'a-Flénc'a :** Suaturi practice, Minerv'a si Buh'a, De ce s'a
marítatu dupa veduvu, Pasiusulu de drumu — doftoru bunu, Folosulu
postei, Singur'a mângaiere a fetei, De ce ausatenii, prunci mai frumosi
si mai sanetosi decâtu orasieni, O regula a cuventintiei. **Cersitoriulu,** Doi
boi de cínste, Cum suntu advocatii, Soldatulu dupa care plângu multi,
Anii de slujba, N'are creri, Pusica crescuta din pistolu, Tiganulu
smeritu, Celu alaltu picioru a gâscei, Orbulu si Schiopulu.

Pretiulu unui esemplariu e numai 35 cr. — tramisu pre posta
40 cr. v. a. — Totu alu 5-lea esemplariu se da in cínste.

POST'A REDACTIUNEI.

- Anu nou fericitu tuturoru cetitoriloru acestoru Carti!
- Doritorii de a avé acésta foia : se ne tramita fora amenare pretiulu
ei, adeca 1 florenu v. a. pre anulu intregu.
- **S. Fl. M.** Povestile poporale, mai alesu celea deduse in poesia cá ce'a cu
Cigamulu pescuitoru: se primescu cu bucuria si se cetescu cu placere.
- **Cartea II** se va tramite numai acelor'a cari se voru prenumera pâna in 3/15 fauru.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutu,** in Gherl'a.